

умови міграції тварин Лозівським локальним екокоридором та допоможе розширити територію Дністровсько-Мурафського національного природного ядра.

Северинівківська зона потенційної ренатуралізації виділена у Ямпільському районі, між селами Франківка, Северинівка та Іванків. Вона охоплює ландшафтні комплекси схилів долини Дністра з балками. Тут поширені лісова рослинність та лучностепові фітоценози. Їх відновлення дозволить створити ключову територію та розширити буферні зони Дністровського національного субмеридіонального екокоридору.

Отже, у структурі екомережі Вінницької області виділено 31 зону потенційної ренатуралізації. Заходи відновлення у їх межах дозволять збільшити площі квазінатуральних ландшафтів та поліпшать умови існування живих організмів.

Список використаних джерел: 1. Яценцюк Ю. В. Екомережа Вінницької області. Вінниця, 2011. 128 с.; 2. Яценцюк Ю.В. Сполучні території екомережі Вінницької області // III-й Всеукраїнський з'їзд екологів з міжнародною участю : Збірник наукових статей (Вінниця, 21-24 вересня 2011 р.). Т.1. – Вінниця: ВНТУ, 2011. С. 279-282.; 3. Яценцюк Ю. В. Антропогенні парагенетичні ландшафтні комплекси // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. 2006. Вип. 12. С.43–48.; 4. Яценцюк Ю. В. Міські ландшафтно-технічні системи (на прикладі міста Вінниці). Вінниця, 2015. 200 с.; 5. Яценцюк Ю.В. Долинно-балково-яружний антропогенний парагенетичний ландшафтний комплекс // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Географія. 2002. Вип. 4. С. 41 – 48.; 6. Яценцюк Ю. В. Екомережа як антропогенна парагенетична ландшафтна система (на прикладі Вінницької області) // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Географія. 2014. Вип. 26. С. 17–24.; 7. Яценцюк Ю. В. Ландшафтно-технічні системи міст центрального лісостепу України (на прикладі міста Вінниці) : автореф. дис. ... канд. геогр. наук: 11.00.11. Київ, 2004. 19 с.

УДК 551.444.3(477.53)

ВИКОРИСТАННЯ ПІДЗЕМНИХ ВОД ПОЛТАВЩИНИ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

А. А. Шуканова

shukanova0707@gmail.com

кафедра географії та методики її навчання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

О. С. Сафронів

safronov.as31@gmail.com

кафедра географії та методики її навчання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

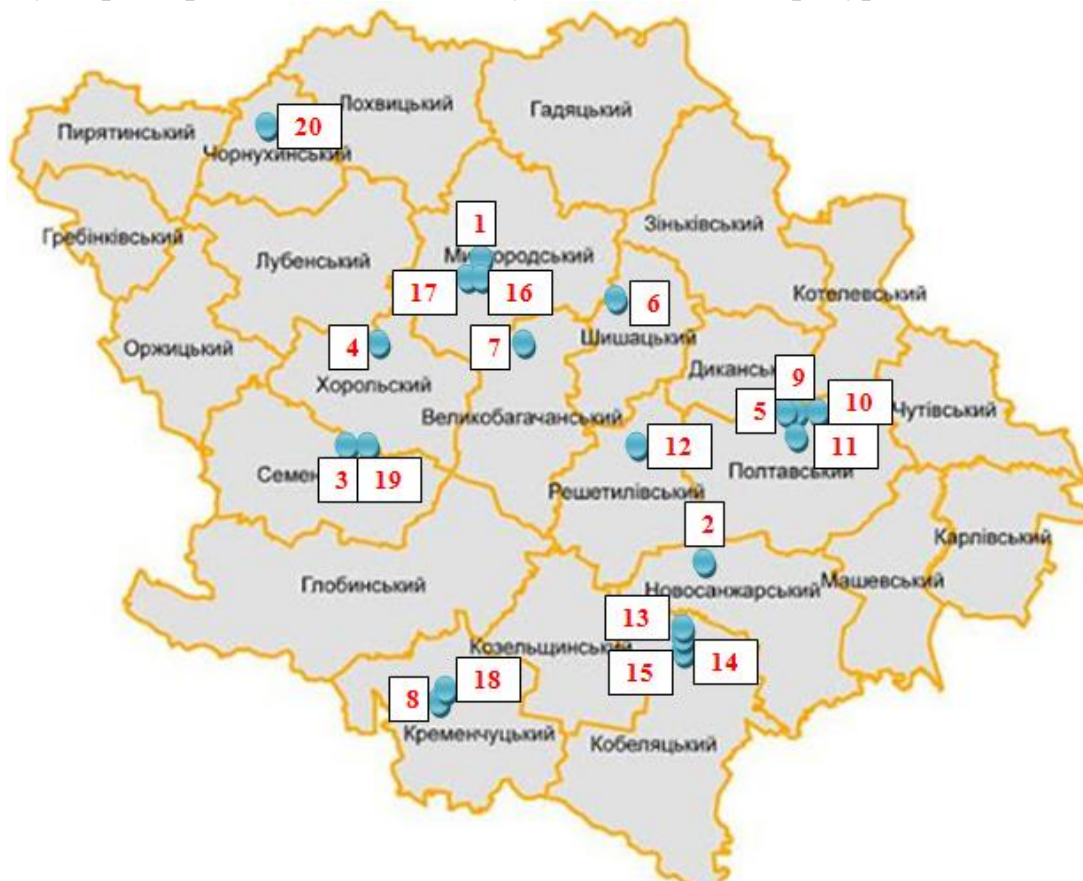
Полтавська область розташована в центрі Дніпровського артезіанського басейну, включаючи басейни річок Псла, Ворскли, Хоролу та ін. Область

живлення підземних прісних вод регіону знаходиться на території Росії (Белгородська, Курська області). Водонесні горизонти, як правило, гідравлічно зв'язані, утворюють єдиний водонесний комплекс і знаходяться в зоні інтенсивного водообміну, потужність якої становить близько 250 м. [1]. Найбільш практичне значення для водопостачання мають прісні води палеогенових (буцацько-канівських), нижньокрейдових (сеноманських) і, частково, четвертинних відкладень.

Мінеральні води Полтавщини відносять до хлоридно-натрієвих та гідрокарбонатно-хлоридно-натрієвих (вуглекислих). Середня мінералізація води становить 3,9 г/л. Населені пункти Полтавщини зі статусом і селищ міського типу, як правило, постачаються водою за допомогою артезіанських свердловин, яких нараховують близько 4100. Сільське населення області в основному користується водою із шахтних колодязів, яких понад 62 тисячі. [3].

Основними експлуатаційними водонесними горизонтами підземних вод області є бучанський (глибина 80-120 м) та сеноман-нижньокрейдовий (глибина 700 – 1200 м), що є свідченням високих якісних показників підземних вод. Стосовно запасів мінеральних вод, то найбільше їх (36%) сконцентровано на території Гадяцького, Диканського, Полтавського, Миргородського, Зіньківського, Лохвицького районів. [4].

На Полтавщині видобувають 12 видів мінеральних вод та відомо понад 20 джерел мінвод місцевого значення. Активно мінеральні води використовують у лікувальній практиці на курорті «Миргород» та в санаторіях «Псел», «Хорол», «Лісові Поляни», а також в Полтавській і Кременчуцькій водолікарнях. На рис. 1. показано географію поширення джерел мінеральних вод області, складену за реєстром, що наводиться у відповідній літературі [2].

Рис. 1. Поширення джерел мінеральних вод

Підземні води залягають у вигляді декількох водоносних горизонтів, таких як четвертинний (алювіальний) Полтавський, Харківський, Бучакський, Сеноман-нижньокрейдяний і Юрський. Води палеогенових (бучацько-канівських відкладень) є основними для водопостачання населених пунктів Полтавської області.

Глибина покриття водоносного горизонту – в залежності від рельєфу поверхні та структурних особливостей території – змінюється від 5-25 до 40-60 м, збільшуючись іноді до 80-90 м, а в районі міста Полтава – до 125-150 м. Потужність водовмісної товщі змінюється від 20-30 до 80 м.

Завдяки природним факторам та захищеності, підземні води бактеріально чисті та добре збалансовані за вмістом хімічних компонентів. На території області одночасно зустрічаються гідрокарбонатно-натрієво-магнієві води (мінералізація 0,4-1 г/л). На значній території виявлені хлоридно-кальцієво-натрієві води (мінералізація 1,5-3 г/л) – у Полтаві, Миргороді, Лубнах, Хоролі, Лохвиці, Гадячі, Глобино та ін., та локально – сульфатно-натрієві води з мінералізацією 1-1,5 г/л (Машівський район).

Для питних цілей ці води використовують у Гребінківському, Глобинському, Лубенському, Гадяцькому, Машівському, Карлівському та інших адміністративних районах.

Лужний характер вод бучацько-канівських відкладень зі значною кількістю натрію гідрокарбонату та хлоридів сприяє вилученню фтору з порід у воду. Хімічний склад бучацьких вод коливається в широких межах: для нього характерний невисокий вміст кальцію (2-25 мг/л) та магнію (4-10 мг/л) і високий вміст хлоридів (350-500 мг/л).

Мінералізація вод горизонту повільно збільшується з півночі на південь. У північно-східній частині території мінералізація вод коливається від 0,5 до 0,9 г/л (гідрокарбонатно-натрієві води), західній та південно-східній частині території досягає 2 г/л (хлоридно-натрієві води).

Найгірша ситуація щодо якості підземних вод на території області пов'язана, перш за все з нітратним забрудненням, також залишається проблемою високі рівні вмісту залізу і фтору, а в останні роки виявляється тенденція збільшення рівня хлоридного забруднення.

Отже, підземні води Полтавщини належать до корисних копалин загальнодержавного значення. Їх цінність полягає у використанні як надійних та якісних джерел питного водопостачання та з лікувальною метою.

Список використаних джерел:

1. Національний атлас України. – Розд. 3. – Геологічна будова / Ред. Л.С. Галецький, П.Ф. Гожик. К.: ДНВП Картографія, 2008. – 440 с
2. Закалюжний В.М., Джурка Г.Ф. Полтавська область, Геолого-географічний нарис. – Полтава: Вид-во ПДПУ, 2000. – 136 с.
3. Полтавська область. Природа, населення, господарство/ ред. К.О. Маца. Полтава: Полтавський літератор, 1998. – 336 с.